

НЕЙІСЬКИЙ МИРНИЙ ДОГОВІР З БОЛГАРІЄЮ 27 ЛИСТОПАДА 1919 РОКУ

27 листопада 1919 в Нейї-сюр-Сен (передмістя Парижа) між Болгарією, яка зазнала поразки в Першій світовій війні в складі Четверного союзу, і державами-переможницями – членами блоку Антанти та їхніми союзниками укладено договір, який носить назву Нейїський мирний договір.

Володіючи у минулому столітті найпотужнішою армією на Балканах, Болгарія, тим не менш, не змогла зібрати плоди військових перемог через те, що не мала ні кваліфікованої дипломатії, ні сильної зовнішньополітичної пропаганди. Спочатку правляча еліта вплуталася в Балканські війни, не до кінця підготовлені дипломатично, потім за намовою «непрофесійних» дипломатів двічі втягнула країну у світові конфлікти. Кожен раз болгарські представники на повоєнних конференціях нібито невміло відстоювали національно-державні інтереси своєї країни, не могли переконати переможців у справедливості її територіальних претензій на всі ті придбання, яких домоглися воїни на полях кривавих битв [3, 154].

Проводячи переговори як з Антантою, так і з Центральним блоком. Уряд Радославова і цар Фердинанд були на боці Німеччини, але опозиція, яка була більшістю, підтримувала Антанту, точніше підтримували нейтралітет по відношенню до неї. На той час для Болгарії головним завданням було повернення втрачених македонських територій. Уряд Радославова не спішив приймати рішення на чийому боці брати участь у війні. Хоча юридично цар Фердинанд зв'язав Болгарію з Австро-Угорщиною і Німеччиною.

Салонікське перемир'я 1918 р. та Нейїський мирний договір 1919 р., на думку болгарських істориків, узаконили несправедливу міжнародну реальність. Після Першої світової війни Болгарія, окрім жертв, втратила свої території, була змушена сплачувати репарації, болгари почували себе приниженими.

На думку болгарських істориків, Нейїський договір мав характер міжнародного диктату. Він не враховував жодної історичної реальності на Балканах, не брав до уваги етнічний склад територій, які забирали у Болгарії, нехтував економічними та фінансовими можливостями останньої. Учасники Паризької мирної конференції не прислухалися до жодного мотивованого зауваження болгарського уряду. З протестною заявою виступили депутати Народних Зборів. В ній, зокрема, спостерігаємо: «...Болгарський народ карають дуже жорстоко. Замість миру, який приніс би спокій Балканам, копаються нові ями, ще більшу отруюються стосунки між балканськими народами. Проти такого миру Народні Збори вважають своїм обов'язком в цей трагічний момент від імені болгарського народу висловити свій гострий протест. Помилки керівництва Болгарії не можуть виправдати жорстокий вирок, який оголошено нашому народові і його майбутньому...»[1, 112].

За Нейїським договором Болгарія втрачала понад 11 тис кв. км (1/10 своєї території і 1/7 свого населення): Південна Добруджа переходила до Румунії; Сербія отримувала райони навколо міст Струмїца, Царїброд, Босїлеград, а також кілька сіл в районі міст Кула і Трин; До Греції переходили деякі території, які після Балканських війн Туреччина передала Болгарії в 1915 р., і частина земель біля м.Смолян; Західна Фракія залишалася під управлінням Антанти, однак пізніше ці землі стали територією Греції і таким чином Болгарія позбавилася виходу на Енейське море.

Окрім того, за договором Болгарія зобов'язувалася передати країнам-переможцям тисячі тон вугілля та десятки тисяч голів великої рогатої худоби та овець. Розмір репарацій сягав 2,25 млрд. золотих франків, що становило 1/4 національного багатства Болгарії. Репарації необхідно було сплачувати протягом 37 років при річній ставці 5%.

Попри це Болгарія зобов'язувалася взяти на себе витрати на облаштування 228190 біженців, які покинули вищезазначені території і втекли до Болгарії. Софія мала потурбуватися про розміщення 50-тисячної армії білогвардійського генерала Врангеля, яка

під натиском більшовиків була змушена покинути Крим. Збройні сили Болгарії мали нараховувати не більше 33 тис. вояків (20 тис. – регулярна армія, 10 тис. – жандармерія, і 3 тис. – прикордонники). Болгари позбулися і свого військового флоту [2, 89-91].

Ось чому болгарська політична еліта прагнула добитися справедливості для своєї держави. Водночас вона розуміла, що найближчим часом досягти цього буде неможливо. Переможені держави прагнули перегляду мирних договорів, а держави-переможні протидіяли ревізійністським тенденціям, тобто, вони хотіли зберегти статус-кво, що утворився в Європі після Першої світової війни. Підсумки Першої світової війни були фатальними для Болгарії. Вони буквально перевернули уклад життя країни, який складався протягом попередніх майже сорока років. Більш того, наслідки участі Болгарії в цій війні, безсумнівно, загальмували непросте, але, безперечно, поступальне її просування в напрямку консолідації власної державності.

Список використаної літератури:

1. Чорній В. П. Історія Болгарії / В. П. Чорній. – Львів, 2007. – 404 с.
2. Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история. Ч.2. – М, 2000. – с. 261.
3. Крапівін О.В. Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи. Навчальний посібник для студентів / Кер. авт. колективу О.В.Крапівін. – Донецьк, 2012. – 274 с.
4. Болгария в XX веке. Очерки политической истории. М., 2003. (Серия «XX век в документах и исследованиях»).

Науковий керівник: к.і.н., доцент Овчаренко О. І.

А. О. Григоренко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

«БІЛЕ» ТА «ЧОРНЕ» РАБСТВО В АМЕРИКАНСЬКИХ КОЛОНІЯХ

Історія Сполучених Штатів по-особливому багата на безліч подій, які сформували американську націю та створили самобутню державу. Спосіб життя та ідеологія нації, політична система країни, своєрідна культура – все це в якійсь мірі вражає своєю досконалістю але... Американська історія знає чимало трагічних моментів, насамперед, варто звернути увагу на моторошний період рабства.

Протягом двох з половиною століть капіталістичний розвиток Північної Америки поєднувався із збереженням рабства. Звичайно, американське рабство не було подібне римському. Воно виникло в надрах капіталізму і відобразило специфіку формування буржуазного способу виробництва в сільському господарстві Північної Америки [3]. До того ж в американських колоніях практикували «біле» та «чорне» рабство.

Перші невільники в Америці були білими рабами, або, як їх називали, законтракованими чи кабальними слугами. Якщо хто-небудь хотів переїхати в Америку, а у нього не було 6 – 10 фунтів стерлінгів, потрібних для оплати проїзду, він підписував з підприємцем договір у двох примірниках і зобов'язувався відшкодувати витрати по перевезенню за океан відпрацювавши п'ять років в становищі слуги-раба. Його привозили в Америку і продавали на аукціоні. Вважалося, що після відпрацювання п'яти років він повинен отримати свободу, але іноді такі люди тікали раніше. В інших же випадках, внаслідок нової заборгованості, кабальний слуга залишався в рабстві на другий і третій термін. Нерідко привозили з Європи засуджених злочинців. Їх також продавали. Ця категорія кабальних слуг зазвичай мала відпрацювати не 5, а 7 років для того, щоб після цього терміну отримати свободу [1, 80].

Регулярна торгівля законтракованими слугами велася протягом XVII – XVIII століть. Але в XVIII ст. її значення поступово почало падати в зв'язку з розвитком рабства негрів. Основний контингент законтракованих слуг склали англійські та ірландські бідняки-селяни і ремісники, розорені, позбавлені засобів виробництва в ході обгородження і